

Universitätsbibliothek Wuppertal

**Xenophontis, Philosophi Et Imperatoris Clarissimi, Qvae
Exstant Opera**

Xenophon

Francofurti, 1596

Socratica defensio ad iudices

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-331](#)

Ἐπεὶ τοι γὰρ οὐτως ἔχεις, οὐδὲν σύμμαχον αἰ-
θέρπεις, οἵτινες δικίως ἀπομόνων, ἀλλ' οἱ
πάντες αἰδίκως. πῶς αὖτις οὖν αἰδίκως οἴοιτο τις αὐ-
τὸς πολλοῖς ἡ πικρότατα ἀπένειν, ὅπου ὁ δῆ-
μος βέστιν δέχεται τὰς δέχας; Καὶ δὲ τῷ μὴ δι-
κίως αργεῖ μηδὲ λέγειν τὰ δίκαια, η̄ τοσάτην,
οὐδὲ τοιταν αἴτιοι εἰσιν ἀπένειν. Σωτη-
ρὴν λογιζόμενον μὴ νομίζειν εἴ τοι δεῖνον διπό-
τελλεῖν αἴτιον ἀπένειν.

cogitet, Athenis quidquam esse periculi ab iis, quibus irrogata sit infamia.

A Quippe sic se res habet, vt nihil animis iij
conciipient, quibus iure honores ademti
sunt; sed illi dumtaxat, quibus hoc imme-
rentibus accidit. Quonā autem modo pu-
tare possit aliquis, multos Athenis infamia
notari, quum illic vulgus hominum magi-
stratus gerat? Ex huiusmodi vero caussis
infames Athenis existunt, si iuste non ge-
rantur imperia, si vel proferantur ad popu-
lum, vel siant, quæ iusta non sunt. Hæc qui
secum expendere voluerit, non est quod

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΣ τὰς δικαστὰς.

XENOPHONTIS SOCRACTICA DEFENSIO AD IUDICES.

ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ δέ
ξέσθιαν μοι δοκεῖ εἴ τι με-
ταπέδαι, καὶ ως ὅτι
καλόντι εἰς τὴν δίκην,
ἐπολεμήσατο τῷ τε τῷ
πολογίᾳ, καὶ τῆς τε-
λευτῆς τῷ βίῳ. γεγένθασι μὲν τοῦτο τάχις
καὶ ἄλλοι, καὶ πολὺτες ἐτυχον τῆς μεγαλη-
γείας αὐτούς. ὡς καὶ δῆλον, ὅτι ταῦτα οὐτως
ερρήτην τὸν Σωκράτην. ἀλλ' ὅτι οὐδὲν εἴσα-
τει ἡγεῖτο αὔρετώτερον εἴ τῷ βίῳ διάνατον,
τῷ τούτῳ μεσαφένεισαν. ὥστε αὐτούς τοις
τοῖς φαίνεται εἴ τι μεγαληγεία. Ερμόδην
μόρτοι ὁ Ιπανόντος, ἐταχέστην αὐτῷ, καὶ
ξείρηθε τῷ αὐτῷ τοιαῦτα, ὥστε φρέπου-
σαν φαίνεται τὴν μεγαληγείαν αὐτούς την
διανοία. Κλείνος γέρεφη, ὥραν αὐτὸν πε-
ει πολύτον μᾶλλον Διαλεγέμονον, η̄ τοῦ
τῆς δίκης, εἰπεῖν. Καὶ ἐχειν μόρτοι σκοτεῖν,
οὐ Σωκράτες, καὶ οὐ, πιὸ πολογίστης τὸν δὲ
τὸν αὐτούς τοικείνασθαι. οὐ δοκῶσι τὸν
τοικείαν μελετῆν Διαβεβιωκέναι; ἐπει-
τα δὲ αὐτὸν ἐρέατη, πῶς; οὐδὲν αἰδί-
κον Διαγεγένηται ποιῶν, οὐδὲ νομίζω
εἶπεν δὲ μελέτην εἴναι παλίν οὐ διπολογία. Τέπει
δὲ αὐτὸν πάλιν λέγειν. οὐχ οὕτως Καὶ α-
ντινάγων δικαστρία, ως πολλάκις μὲν οὐδὲν αἰδίκων τὰς λέγειν ταχέστες αἴτιεν,

QVIDEM operæpre-
tium esse duco, mentio-
nem a me fieri, quo pa-
cto tūc etiam Socrates,
quum in iudiciū voca-
tus esset, tam de purga-
tione sui, quam exitu vi-
tæ cōsultauerit: de quo quidem & alij per-
B scripsierunt, & omnes magniloquentiam
eius sunt adsequuti. Ex quo patet, reuera
Socratem sic fuisse loquutum. Non tamen
declararunt, quod mortem sibi vitæ pre-
frendam duxerit: quo fit, vt illa verborum
magnificentia minus prudēs fuisse videa-
tur. Hermogenes autem Hipponeci filius,
familiaris erat Socrati, & de eo talia protu-
lit; vt illa magniloquentia videatur eius a-
nimō recte conuenisse. Nam is, quum vi-
deret ipsum de quauis alia re potius, quam
de causa sua dissenserere, dixisse se ait: Non-
Cne par erat, mi Socrates, vt considerares,
quatibi utendum sit defensione? Tum So-
cratem primo respondisse: Non defende-
re tibi video, quum me vitæ cursum pere-
gisse meditor? Rogasse deinde se: qui sic?
Quod nihil ait, iniqui vñquam in vita de-
signauerim, quum ego defensionis me-
ditationem honestissimam esse arbitror.
Quumque rursus dixisset Hermoge-
nes: An non vides in Atheniensium iu-
dicis sape iudices oratione commotos in-
terfecisse illos, qui nihil designauerant:

sepe etiam alios, qui nocentes erant, quum A
vel oratione commiserationē mouissent,
vel magna cum gratia caussam egissent,
absoluisse? responsum hoc dedisse Socra-
tem: At mihi profecto bis iam conanti de
purgatione circumspicere, numen aduer-
satur. Heic quum diceret Hermogenes,
mira quædam ab eo proferri, respondisse
Socratem: Tunc mirandum putas, si etiam
Deo videatur præstare, vt iam moriar? An
nescis, nulli me hominum ad hunc usque
diem vitæ integrius actæ laudem conces-
sisse? Nam quod iucundissimum est, scie- B
bam mihi vitam omnem sancte ac iuste
transactam. Quo fiebat, vt & ipse magnam
ex me voluptatem caperē, & animaduer-
terem, familiares meos idem de me senti-
re. At si nunc ætas mea progrediatur ulterius,
scio necessarium esse, vt quæ senectu-
tis sunt, mihi quoq; contingent: nimurum
vt peius videam, minus audiā, ad descendū
minus idoneus sim: eorum vero, quæ didi-
cerim, facilius obliuiscar. Iam si animad-
uertam, deteriorē me fieri, grauiterq; hoc
feram: qui dicere possim, me iucunde vi-
eteturum? Fortassis etiam, inquit, Deus ipse
hoc mihi quadam ex benignitate præstat,
vt non solum opportuno ætatis tempore
viuendi finem faciam: sed etiam ratione
longe facillima. Nam si modo condemnata
fuero, non obscurum est, posse me vti
mortis genere, quod lenissimum esse iudi-
catū sit ab iis, quibus hoc cognoscere cura-
fuit, minimumq; negotij sit exhibitum
amicis, quod deniq; in mortiente maximū
desideriū excitet. Quippe quum nihil indecori,
neq; offensionis aliquid in animis
eorum, qui adsunt, relinquitur, & ita quis- D
piam extinguitur, vt & sanum habeat cor-
pus, & animum, qui comiter agere cū aliis
queat: qui fieri potest, vt hoc nō sit optabi-
le? Recte autem dij tunc aduersabatur co-
gitationibus meis, quū nobis videretur o-
mni modo effugiendi rationes esse querendæ.
Nam si hoc perfecisset, nimurum cō-
parasse mihi, vt pro eo, quod nunc mori-
endum est, vel morbis excruciatu vitam
clauderem, vel senectute, in quam omnia
molesta, planeque ab omnibus gaudiis se-
creta confluunt. Evidem mi Hermoge-
nes, inquit, hæc profecto non expetā; sed si
ea cōmemorans, quæ consequutū me præ-
clare tū a diis, tū ab hominibus puto, queq;
mea sit de meipso opinio, grauis iudicibus
ero: morte potius eligam, quam vt parum
ingenue vitam longiorem emendicando,

A πολάκις δὲ ἀδικεῖται, οὐ κατὰ λόγου αἰ-
κήσαιται, οὐ διπλαχρίτως εἰπόταις ἀπέλυ-
σαν; Διλάναι μὲν διά, Φαίας αὐτὸν, καὶ δις
ἡδη διπλαχρίσαιτος με σκοπεῖν τοῦτο τῆς διπο-
λογίας, σταύτωται μοι δὲ δαμμόνιον. οὐδὲ
αὐτὸν εἰπεῖν θαυμασά λέγειν, τὸν δὲ αὖ διπο-
λογίας θαυμαστὸν νομίζεις, εἰ καὶ τῷ θεῷ
δοκεῖ εἶναι βέλτιον εἴτε ἡδη τελεθεῖται; Καὶ οὐ-
αδα, ὅπι μέχρι μὴ τῷδε θέσθεντι αἰδεῖ πως
ὑφείματι βέλτιον εἶμοι βεβιωκέναι; ὅπῃ γέρο-
B ηδησον οὐτὸν οὐδενί, οοίσις μοι καὶ δικαίως ἀποδι-
τα τὸν βίον βεβιωμένον ὥστε ιχυράς ἀγάμε-
νος ἐμεντον, Ταῦτα δύεισκον καὶ τὰς ἔμοι συ-
γνομένοις γιγνώσκειταις τοῦτο εἶμοι. οὐδὲ εἰ
ἐπιτρεψόσται ηλικία, εἰδὲ ὅπι αἰδίκη ἔσται
τὰ τῷ γίρως ἀποτελέσθαι, καὶ ὁρῶν τε χεῖ-
σην, καὶ ἀκούειν ἕπασιν, καὶ δυσμαθεῖσην εἴτε,
καὶ ὡνέματον διπλακομονέτερον. οὐδὲ αἰδί-
νομενοις χείρων γιγνόμενος, καὶ καταμέμφαμεν
ἔμαντον, πῶς αἱ τείπειν ἔγαλλεται οὐδέως βίοις
C τελέσαι; Ίσως δέ τοι, Φαίας αὐτὸν, καὶ ὁ θεός τοι, ὅπι
διδίκιόθατο πολέμειν μοιον διά τὸν καύρω-
της ηλικίας καταλαμοτῇ βίον, διλάναι δὲ οὐδὲ
ρᾶσα. οὐ γέροντι τινῷ κατακριθῆ μοι, δηλων ὅπι μηδενὶ^{νομί}
ἔξεστί μοι [ἢ] τῇ τελεθεῖτῇ γεννθαῖ, οὐδὲ τοις
μηδὲ ποτὲ τοτὲ διπλακομεντεστων κέχριται, α-
ποργιμονεσται τοῖς φίλοισι, πλέσσοντες πό-
δον ἐκποιήσαται τῷ τελεθεῖτῃ. οὐτοι γέροντοι
μηδὲ μηδὲν, μηδὲ δυσχερές τοῦτο γνώματος
τοῦτο παρέγιτων καταλείπονται, τύχεις δὲ τοσοῦ
D μα ἔχων καὶ τὰς φυχίας διωαλέκτινοι φίλοις ποτε
φεγγιάδας ἀπορθράμπται, πῶς οὐκ αἰδίκη τῷ
το ποθκνον εἴτε; οὐδὲ τοις θεοῖς τότε μοι δια-
πίστιο, Φαίας αὐτὸν, τῇ τῷ λόγου διπλοκέντοι,
ὅτε ἐδόκειν ζητητέα εἴτε οὐ ποθκνος διπλα-
τὰ ἀποφθετικε. εἰ γέροντο μηδεπεξάρμενοι,
δηλων ὅτι οὐτοι μητέρμενοι αἱ αἰτίαι δηδηλοῦσαι
τῷ βίῳ, οὐδέσσις ἀλγυσθόμενος τελευτησαμ, οὐ
γηρα, εἰς δημητα τὰ χαλεπά συρρά, καὶ με-
λαζέρημα τοῦτο διφεροσυμδ. μηδὲ δι, εἰπεῖν
E αὐτὸν, οὐερμόλημες, ἔγαλλα ταῦτα θέσθε ταρθε-
μήσομεν. διλάναι οὐσιν νομίζω τετυχηκέναι κα-
λούμενοι παρὰ θεαὶ καὶ παρὰ αἰδεῖσπων, καὶ οὐ
ἔγαλλα δηδηλοῦσαι τοῦτο, Ταῦτα αἰαφαί-
νων, εἰ βαρύνω τὰς δικαστὰς αἰρόσυμη τελευ-
τὴν μηδηνον, οὐ εἰλθερώς δὲ ζητεῖτο φοροσατ,

περιθῶν τὸν πολὺ χείρω βίον αὐτὶ θανάτῳ.
εἰ φη, οὐτως δὲ γνόνται τοὺς ἔφη [εἰπέντε] ὅτι τη-
τηγέρνονταν αὐτοὺς οἱ αὐτίδηκοι, οὓς δὲ πολι-
τεῖς νομίζουσι, οὐ νομίζοι, ἐπειδὴ καὶ τὰ
δαμόνια εἰσφέροι, καὶ τὰς νέας Διαφρείσεις,
παρελθόντα εἰπέντε. Αλλ' εἶχώ, ὡς αἴδηρες, τοῦ
τοῦ πολέμου τονθαυμάζω Μελίτη, οὗτοι πο-
τεγνύστε λέγεται, οὓς εἶχαν οἱ πολιτεῖς νομίζεις
οὐ νομίζω. ἐπεὶ θύοντα γε με σύνταξις κοινῆς
έστηταις, καὶ ὅπερ τῷ Δημοσίων Βασιλέων, καὶ οἱ
ἄλλοι οἱ θεοτυγχθόντες ἔστησαν, καὶ αὐτὸς
Μέλιτος, εἰ ἢ Βούλετο. κοινᾶ γε μηδεμία
πάντας αὐτοὺς εἰσφέρει μιλέγων, ὅπερ τοῦτο
μὴ Φωνὴ Φαίνεται σημείοντα, ηγετή ποιεῖ,
καὶ γάρ οἱ Φθόγοις οἰωνῶν, καὶ οἱ Φύματις αὐ-
τοῖς περιτονταν χεώμνοι, Φωνῆς δὴ πάντας τεκμη-
ρεῖται. Βεριτάς μὲν ἀμφιλέξτης παῖ μη Φω-
νῇ, οὐ μὴ μέγιστον οἰωνίσκειον ἔχει; οὐδὲ ποτὶ οὐ-
τῷ περιποδισθέα, καὶ αὐτὴ Φωνὴ παῖ τοῦτο
θεοῦ Διαγέγελε; Αλλὰ μήτοι καὶ τὸ περιθέ-
νει γε τὸ θέον τὸ μέλλον, καὶ τὸ περιθένειν
βούληται, καὶ τῷτο οὐτοῦ εἶχώ Φυματία πού-
τες καὶ λέγονται καὶ νομίζονται. Αλλ' οἱ μηδεμί-
νοι τε, καὶ Φύματις, καὶ συμβόλευτε, καὶ μαν-
τίς οὐ νομίζει τὸ τοπικόν περιθένειν τὸν εἶχεν.
εἶχε δὲ τῷτο δαμόνιον καλά, καὶ οἵματι, οὐτως
ονομάζων, καὶ αἰλιθέτεροι καὶ διπλάπερει λέ-
γουσι τὸν τοῖς ὄρνισι αἰαπήντων τὸν τῷ θεῷ
διάμαντιν. οὐ γε μηδὲν καὶ θεούδημα καὶ τῷ θεῷ,
καὶ τῷτο ἔχω τεκμηρίουν. καὶ γάρ τῷ φίλων
πολλοῖς δὴ διεγείρεις παῖ τῷ θεῷ συμβου-
λεύματα, οὐδὲ πάποι τε φυσάμενος εὐφάντη.
ἐπειδὴ τῶν αἰχνύοντος οἱ δικασταὶ ἔθορύσουσι,
οἱ μὲν ἀπιστῶτες τοῖς λεγονθόντοις, οἱ δὲ καὶ
Φθονοῦστες, εἰ καὶ τοῦτο θεάν μείζοναν οὐ-
τοῖς τυγχθόντοι, πάλιν εἰπέντε τὸν Σωκράτην: ἀγε-
δὴ, αἰχνύσαστε καὶ ἄλλα, οὐδὲν μᾶλλον οἰβλη-
δέμνοι οὐδὲν ἀπιστῶτες περίμετε πεπιληπτόν
δαμόνιον. Χαρεφάντος γέροντες εἰσφέρειν τοις
οἱ δελφοῖς ποτὲ οὐδεὶς, πολλῶν παρέγνων, αἰδ-
λειοὶ Απόλλων, μηδένα εἶδον θεοφάνων οὐδεὶς
μήτε εἰλευθεριώτερον, μήτε δικαιότερον. μή-
τε σωφρενέτερον. οὐδὲν δὲ τῶν αἰχνύοντος
οἱ δικασταὶ εἰποῦσιν εἰσέτως, αὐ-
τὸς εἰπεῖν τὸν Σωκράτην. Αλλὰ μείζω μὲν, ὡς
αἴδηρες, εἰπεῖν οὐ θέος σιγησόμοις ποτὲ Λυκούρου
ποτὲ οὐδεὶς.

pro morte vitā multo deteriorem luceret.
Quum autem ita decreuisset, iamque ac-
cūsasse eum aduersarij, quod illos deos,
quos ciuitas pro diis haberet, ipse deos nō
putaret, aliosq; deos nouos introduceret,
ac iuuentutem corrumperet: tuic ad iudi-
ces accidentem, in hanc sententiā loqua-
tam esse tradit Hermogenes. Ego vero, iu-
dices, primum hoc miror, unde vñquam
Melitus hoc animaduerterit, quod ait me,
quos deos existimet ciuitas, pro diis non
habere. Nam sacrificantem me communib-
us festis, & in aris publicis, tum alij, qui
coram adsunt, videre; tum Melitus ipse, si
quidem voluit. Noua vero numina quo
pacto ego introducerem, dum dico, dei
vocem mihi obuersari, denūtiantem, quid
sit agendum? Nam quialitum vocibus, &
hominum vtuntur omnibus, ex vocibus
scilicet coniecturas sumunt. De tonitruis
an aliquis dubitet, num vocem edant, vel
maximum sint augurium? Sacerdos item
in tripode Pythia, nonne & ipsa voce, quæ
habet a deo, enuntiat? Enim uero deum fu-
turi præscium esse, ac significare futura cui
velit, omnes haud aliter atque ego, tum di-
cunt, tum existimant. Sed alij auguria, &
omina, & coniectores, & vates adpellant
eos, qui futura significant. Ego vero dæ-
monium & numen hoc adpello, meque
arbitror, dum sic voco, veriora magisque
pia dicere; quam ij, qui auibus diuinam
potestatem adtribuunt. Atqui non mentiri
me contra deum, hoc etiam argumentum
habeo. Nam licet amicis plerisque
cōsulta numinis enuntiauerim, numquam
tamen in mendacio sum deprehensus.
Hæc vbi iudices audientes tumultuaren-
tur, quia partim dictis fidem non habe-
rent, partim inuidarent ei, quod con-
sequeretur a diis maiora, quam ipsi, rur-
sum dixisse Socratem: Age vero, alia
quoque audite, vt magis etiam ex vobis
illi, qui volent, diuinitus honorem mihi
tributum non credant. Nam quum
Chærephon aliquando Delphis oracu-
lum de me sciscitaretur in multorum præ-
sentia, respondit Apollo; neminem ho-
minum me vel liberalioris esse indolis, vel
iustiorem, vel prudentiorem. Postea-
quam his etiam auditis iudices magis tu-
multuarentur, vt par erat, rursus dixisse
Socratem: Atqui maiora, iudices, deus ille
de Lycurgo, qui Lacedæmoniis auctor le-
gum fuit, quam de me, oraculis prodidit.
Ἐλεγει δαμόνιοις νομοθετήσαντος, οὐ ποτὲ οὐδεὶς.

Athenag. 5.
P. 110, 40.
Plato, Apo-
log. Socrat.

Fertur enim Lycurgum ingredientem fānum sic adloquutus esse, vt diceret: Cogito equidem, num te deum adpellem, an hominem. Me vero deo quidem ille non comparauit, sed hominibus tamen plurimum p̄stare censuit. Nihilominus vōne in his quidem deo temere fidem habueritis, sed singillatim ea, quā de me prodidit, considerate. Quem enim minus me cupiditatibus corporis seruire nostis? quē liberaliorem? qui a nemine neque munera, neque mercedem accipio. Quem vero iustiorem merito existimetis eo, qui sic ad præsentia semet accommodat, vt aliena rei nullius egeat? Et sapientem illum virum quis merito non dixerit, qui ex quo tempore intelligere quā dicebantur, cepi; numquam intermis tum inquirere, tum discere, quidquid boni poteram? At minime frustra me laboras, annon & illa vobis argumento esse videntur, quod multi ciues ex iis, qui virtuti dediti sunt, multi etiam exteri mea consuetudine p̄ omnibus vti maluerint? Quid esse dicimus in cauſa, quod quum omnes norint, minime mihi facultates esse ad remunerandum, nihilominus multi cupiant aliquid mihi donare? Cura me nemo beneficium reposcit, quum complures se mihi gratias debere fateantur? Cur in obſidione suam deplorarunt sorten alij, quum ego vitam degerem nihilo magis difficultatibus impeditam, quam quum maxime beata ciuitas esset? Quid, quod alij delicias e foro ingenti pretio mercantur, ego sine sumtu suauiores illis delicias ex animo meo comparo? Quod si nemo in iis, quācumque de me ipso dixi, redarguere mendacij me potest, cur non merito tum a diis, tum ab hominibus lauder? Et nihilominus dicistu, Melite, me his vtentem institutis corrumpere iuuenes? Atqui nouimus certe, quā iuuenum corruptelæ sint. Tu dico, an quem per me scias vel ex religioso impium, vel ex modesto petulantem, vel ex frugi sumtuosum, vel ex sobrio vinosum, vel ex laborum tolerante mollem factum, vel ab alia voluptate praua superatum. At ego profecto, ait Melitus, noui eos, qui absente persuasi sunt, vt tibi magis obtemperarent, quam parentibus. Evidem hoc, inquit Socrates, de institutione verum fator. Sciunt enim hanc meā fuisse curam.

dia, ἐφιό Μέλιτος, σκείνουσσιδα, ούσσι πέπειχας σοι πείθαδα μᾶλλον, ή τοις γήναμένοις. ομοληγῶ, Φαίμα τὸι Σωκράτη, φέί γε ταῦδειας. τῆτο γάρ ιστασιν έμοὶ μεμεληκός.

λέγεται γάρ εἰς τὸν ναὸν εἰσίντα περιεπεῖται αὐτόν. Φερούτζω πότερα θεόν σε εἴπω, ή αὐτόν θεόπον. ἐμὲ δὲ θεῷ μὴ σκείνασσεν, αὐτόν θεόπον δὲ πολλῷ περιεχίνειν τοῦ θεού. ὅμοις δὲ ίμισσι μηδὲ ταῦτα εἰκῆ πιθεύοντες τῷ θεῷ, σημάνειν ἐν ἔκεισον επισκηπτεῖν εἶπεν οὐ θεός, τίνα μὴ γάρ οὐτίσασθε ήσσον έμοις δουλεύοντας τὰς τέ σώματος οὐπιθυμίας; τίνα δὲ αὐτόν θεόπον ἐλεύθερωτερον; οὐ παρ' οὐδένες οὔτε δῶρο, οὐ τε μαστὸν δέχομαι· δικαιότερον δὲ τίνα αἱ εἰκέτως νομίσοντες τὸν θεόν τα παρόντα συνηρμοσμένου, ως τὸν ἀλλοτίσιον μηδείος περιεβαθμα; οὐφόν δὲ πᾶς σοκαὶ τοις εἰκέτως αὐδρα φίσσειν εἴτε, οὐδὲ οὐτε τῷ ξυνιέναι τὰ λεγένδαν αὐτέργαστρα, οὐ πάποτε διέλιπον καὶ ζητῶ καὶ μανθάνων οὐ, πέδωνάμην αγαθόν; ως δὲ οὐ μάτιν ἐπίνοιω, οὐ δοκεύμην καὶ τάδε τεκμήσα εἴτε, οὐ πολλοὶ μὴν πολίταις τὸν διερετης ἐφιερέμαν, πολλοὶ δὲ ξένων, σκηπτῶν περιεργασθαί έμοι ξωδίας; Σκείνου δὲ τί φίσσομεν αὐτον εἴτε, τὸ ποδύται εἰδέναι, οὐτε ἕγαγκιστα ἔχομι χείριματα αἰτιδιόνα, οὐκας πολλοὶς οὐπιθυμεῖν έμοι πιδαρεθαί; οὐδὲ οὐ μηδὲν ποτε περιπάτησαι τοις πολιορκίαις τὸν μάλιστα πόλις διδαμμον; οὐδὲ τὸν μάλιστα πόλις διπάτιας σκηπτῶς πολυτελέσσι ποείζεθαί, οὐδὲ δὲ σκηπτῶς ψυχῆς αἵδις δαπάνην διγόνων μηχανᾶς; εἰγέ μηδὲ σσα εἰρηνικαπεῖσμα, μηδείς δύναται αὐτὸν εξελέγειν μεών ψεύδομεν, πᾶς σοκαὶ ηδηδικάριος καὶ τοσού θεαν καὶ τοσού αὐτόν θεόπον ἐταυούμεν; διλό οὐκοσσύ μὲν φήσ, ω Μέλιτε, Σιαντα οὐπιθυδόντα τὸν νέοντα Αγαθοφείρειν, καύτοι οὐπισάμεδα μὴ δίνων, τίνες εἰσὶ νέων Αγαθοφερά. σκηπτῶς εἰπε, εἴ τινα σιδα τοσού έμοι γελυπιλόν ή διελέσσοις αἴσιον, ή σκηπτερον οὐσειχν, ή διελέσσοις πολυδάπνον, ή οὐσά μετειοπότε οινόφλυγα, ή σκηπτερον μαλακόν, ή αλληλούς ποιητῶς ηδονής ησηλιμόν. διλά τοι μᾶλις φαίμα, Φαίμα τὸι Σωκράτη, φέί γε ταῦδειας. τῆτο γάρ ιστασιν έμοὶ μεμεληκός.

APOLOGIA PRO SOCRATE.

705

A De valetudine vero medicis potius homines, quam parentibus obtemperant: & in concionibus omnino Athenienses universi potius iis, qui prudentissime dicunt, quam necessariis suis parent. Annon in delectu prætorum & parentibus vestris, & fratribus, & vero vobis ipsis antefertis eos, quos existimatis rerum bellicarū peritissimos esse? Nimirum o Socrates, inquit Melitus, & expedit ita; & vsu receptum est. An non igitur, subiecit Socrates, mirum hoc tibi videtur esse, quod B quum in actionibus ceteris præstantissimi quique non solum pares aliis sint, sed etiam eximio quodam honore ornentur; ego quia maximo in hominum bono, quod institutionis est, quorundam opinione ceteris præstare iudicer, capitis abste anquirar? Fuerunt autem plura scilicet his dicta, quum ab ipso, tum ab amicis, qui eius causæ patrocinabantur. Sed mihi non omnia recensere, quæ in iudicio fuere dicta, studio fuit: sed satis habui ostendere, Socratem nihil fecisse pluris, quam quod nec in deos impium, nec C in homines iniustum se gessisset. Quo minus autem morte adficeretur, minime sibi deprecandum putabat: adeoque sibi iam opportunum moriendi tempus oblatum esse arbitrabatur. Quam quidem eius fuisse mentem, magis etiam patuit, posteaquam iudicum sententia condemnatus fuit. Primum enim iussus multam exsoluere, neque de suo eam soluit, neque amicos id facere passus est. Immo etiam dicebat, multæ solutionem eius esse hominis, qui se infuste fecisse fateretur. Deinde quum familiares eum surripere velarent, non solum non obsequebatur, sed etiam ridere illos videbatur; quum quæreret, ecquem alicubi locum extra Atticam scirent, quo mors non posset accedere? Posteaquam iudicio finis impositus, dixisse traditur: Necesse est eos, amici, qui testes docuerunt, ut peierando falsum aduersus me testimoniū dicerent, vna cum illis, qui paruerunt, magna sibi tum impietatis, tum iniustitiae consciōs esse. Me vero cur animo deiectiore nunc esse E conueniat, quam ante condemnationem: quum non sim conuictus quidquam eorum fecisse, ob quæ illi me accusatunt? Nec enim pro Ioue, Iunone, diis præter hos ceteris, notios quosdā deos sacrificiis placasse, nec in iurejurando citasse, nec denique me nominasse compertum est.

Iuuenes autem quo pacto corrumperem, A ad tolerantiam & frugalitatem eos adsuefaciens? Quibus quidem facinoribus mortis pena proposita est, ut sunt sacrilegia, parietum furti causa perfoßiones, plagiūm, patriæ proditio: eorum nihil me designasse, ipsi aduersarij fatentur. Quo fit, vt mirandum mihi videatur, quamobrem me dignum esse morte statueritis. Neilla quidem de cauſa, quod iniuste occidar, animo esse deiectiore debeo. Non enim hoc mihi, sed iis, qui me condemnarunt, dedecori est. Præterea me Palamedes cōsolatur, qui consimili mortis genere periit. Nam is etiam nunc longe pulchriorem hymnorum materiem suppeditat, quam Vlyſſes, qui eum iniuste occidit. Et scio non modo sequuturum, sed etiam præteritum tempus testimonium mihi prohibitum, neminem me vñquam lēſiſſe, neque reddidisse peiorem: sed eos adfecisse beneficio, qui mecum differebant, quum gratis, quidquid boni poteram, docerem. Hæc quum dixisset, ita discedebat; vt nihil esset, quod dictis ab ipso non responderet: actum oculis, tum gestu, tum incessu hilaritatem præferebat. Quumque animaduerteret eos, qui comitabantur, lacrumari: quid hoc est? inquit. modone fletis? non iamdudum scitis, ex quo genitus fui, a natura me ad mortem condannatum esse? Enim uero si secundis rebus adfluentibus e vita præprior, patet tum mihi, tum aliis, qui benevolentia me præsequuntur, dolendum esse. Si vero diris rebus imminentibus viuendi finem facio, omnino vobis omnibus, tamquam in rerum mearum successu prospero, latandum arbitror. Aderat Apollodorus quidam, mirifice studiosus Socratis, ceteroqui vir simplex. Is ad eum: Ego vero, mi Socrates, inquit, molestissime fero, quod iniuste necari te video. Tum Socrates caput eius demulcens, dixisse perhibetur: Tunc, carissime Apollodore, videre me malles iure, quam iniuste occidi? Simul subrisisse fertur. Hoc quoque proditum est, quod quum Anytum prætereuntem vidisset, dixerit: Hic vir gloriabundus exultat, quasi me imperfecto magnum præclarumque facinus patrarit; qui quum ipsum maximi viderem in republica fieri, filium eius ad operas eoririorum institui debere negauerim. Quam excors est, ait, qui nescire videatur, quod quicumque nostrum & utiliora, & præclariora in omne ævum gesserit, is victor sit.

τὸς γε μὲν νέος πῶς αἱ Διαφείρου, καρπεῖαι καὶ διτέλφαι ταχεστίζων; ἐφ' οἷς γε μὲν ἔργοις οἵτινα θάνατος ἡ ζημία, ιερουλία, θεωρυχία, αἰδραπόδιος, πόλεως αροδοσία, γεδίαιοι αὐτίδικοι τέτταν ταχεῖαν κατ' ἔμοις Φαιστοῦ. ὡς τε θαυμαστὸν ἔμοι γε δοκεῖ, ὅπλα ποτὲ ἐφαπίνην δὲ τὸ θανάτος ἔργον ἔμοι αἴξιον. ἀλλὰ σοθὲ μήτοι ὅπις αδίκως θάνατος, Διά τὸ πυρὸν Φευγτέον. γε γέμοι, ἀλλὰ τοῖς καταγγῶσι τέτταν αἰχθόντες. ταῦτα μιθῆσαι δὲ επιμένει. Παλαμηδῆς, οὐ ταῦτα πλοίος ἔμοι τελεύτησας, επιγένεται πολὺ καλίες ὑμνος παρέχεται Θευλαέως τὸ αδίκως διπολείνατος αὐτὸν. οἰδὲ ὅπις ἔμοι τοις μηδηποτέ ταύτα τοῖς καταγγῶσι τέτταν παρεπομένος χρόνῳ, ὅπις δίκησα μὴν γέδεντα πόλεις, τοσὲ πομπέτερους εποίησε, θεργάτεν τὸς ἔμοι Διαλεγεμόνες, ταῦτα διδάσκων δὲ, πιεδωάμην αγαθόν. εἰπὼν δὲ Τάῦτα, μελαχρόμολος γενθέντος δὴ τοῖς εἰρημένοις απῆνται, καὶ ὅμησοι καὶ ζήμησοι καὶ Βαδίσματος Φαιδρός. ὡς δὲ οὐδεποτέ τὸς παρεπομνήν τοῦ δακρύου Κατεύθυντος, εἰ πέντε τοῦ, ἢ δέξιν δακρύετε; γε γένεται τοῖς τοῦς τοῦς εὔχρούμην, στικαλεψιφιορέος οὐ μη ταῦτα τὸ φύσεως οὐ θάνατος; ἀλλὰ μήτοι εἰ μὴ αγαθανέπιρρεοντων πραπόλυμα, δηλογενέπιέμοι καὶ Τεῖτέμοις εὔνοις εμοὶ λυπητέον. εἰ δὲ χαλεπῶν ταχεσδοκωμένων κατελύω τὸ Βίον, εγὼ μὴν οἶμαι, ὡς δὲ παρεγωντος ἔμοι, πᾶσιν ὑπὸ Διηγμάτεον εἰ. παρὼν δέ τοις Απολόδωρος, οὐ πιθυμητὸς μὴ ιδυραῖς αὐτῷ, ἄλλως δὲ διηθης, εἰπεν δὲ τοῖς έγωγε, ὃ Σώκρατες, χαλεπώτατα φέρω, οὐ πόρα σε αδίκως διποτίσκωντα. τὸ δὲ λέγεται καταψαντα αὐτῷ μὲν κεφαλὴν εἰπεν σὺ δὲ φίλτατε Απολόδωρε, μελλοντὸν εὔχλαγμα διηργάσασθαι αδίκως διποτίσκωντα; καὶ ἄμα διπηγμέσου. λέγεται καὶ Αιυτον παρίσταται διώνειπεν. ἀλλὰ οὐ μὴ αὐτρόδειγμα δρός, ὡς μέγα πάχει καλέν Διαπεταχμένος, εἰ απέκτονε με, οὐτὶ αὐτὸν τὸ μετίστων ταῦτα τὸ πόλεως οράντας ιεράμηνον, οὐκέφων χειλῶν τὸ γόνον πελεύσας παγδόντεν. οὐ μορθούστης, εφη, οὐ οὐκέοικεν εἰδέναμ, οὐ πότερος ημέρη καὶ συμφορώτερος καὶ καλίως εἰς τὸν αἰεὶ λεόνον Διαπεταχμένη, οὐτὶ δέ τοι καὶ οὐκῶν. ἀλλὰ

Ἄλλα μέροτοι, Φαίνει αὐτὸν, αἰνέπικη μὲν καὶ Α
Οὐπέρσ τοῖς τῷ συντάλουσθ τῷ βίῳ
ταργητώσκεν πάμελοις. Βούλεμον δὲ καὶ
ἐγὼ χρηστομάθησά τι. σωεργόμενος γέροντος
τοῦ θεοῦ τοῦ Ανύτεροῦ, καὶ ἔδεξε μοι οὐκ
ἀρρωστος τὸν φυχὴν εἴτε. ὥστε φημὶ αὐτὸν
ὅτι τῇ δουλοφρεσὶ Δικαιοτελῆ, οὐδὲ πατήρ
αὐτῷ παρεοιδάκεν, οὐ Δικαιοληψί. Δικὰ δὲ οἱ
μηδένα ἐχειν απονδάμον ὀπίμελητῶν, ταργη-
τασθατοί πιν αἰχθά θητημία, καὶ ταρ-
γητασθατοί πορρω μοζητείας. Ταῦτα δὲ Β
είπων, οὐκ ἐψεύσατο. Άλλος οἰεντος οὐδείς
οἶναι, οὔτε νυκτός, οὔτε ημέρας ἐπαύετο πί-
νων· καὶ τέλος οὔτε τῇ ἑαυτῷ πόλε, οὔτε τοῖς
Φίλοις, οὔτε αὐτῷ αἴξιος θεότερος ἐγένετο. αὐ-
τὸς μὲν δὴ, Δικὰ τὸν γοῦν πονηρὸν παρδείαν,
καὶ Δικὰ τὸν αὐτὸν ἀγνομοσύνην, ἐπὶ κατε-
τελθυτικὰς τυγχάνεις κακοδεξίας. Σωκρά-
της δὲ Δικὰ θμεραλιών εἰστον στοιχεῖα, φθόνον ἐπαγγέλμον, μᾶλλον καταψυ-
φίσασθαν εἰδυῖον ἐποίησε τὸς δικαιστάς. ἐμοὶ μὲν
οὖν δοκεῖ θεοφιλεῖς μοίρεις τετυχηνέναι. τῷ
μὲν γέρβιον διχαλεπώπατον ἀπέλιπε, τῷ
δὲ θανάτων τῷ ράσου ἔτυχεν. ἐπειδεῖξατο δὲ
τὴν φυχὴν τὸν ρώμενον. ἐπεὶ γέροντος τῷ
την τεθνάτην αὐτῷ κρέασιν εἴτε, ὥστε θεό-
τος ταῦλα τάγαδα ταργούντην εἶναι, θεό-
τος τὸν θανάτον ἐμαλακίσατο, Άλλοι λέ-
ρως καὶ ταργεσθέντος αὐτὸν, καὶ ἐπετελέσατο.
ἐγὼ μὲν δὴ κατηροῶν τῷ αἰδρὸς τὸν τε σο-
φίαν καὶ τὸν γρηγορότητα, οὔτε μὴ μεριμνασθαν
θωμάσαμεν αὐτόν, οὔτε μεμυημένος μὴ οὐκ ε-
παγνόν. εἰ δέ πις τῷ σχετικῷ ἐφιεμδίων ὡ-
μένον φελιμωτέρῳ πινί Σωκράτες σωεργόντος, σκέψιν εγὼ τὸν αἴσθρα αἴξιομα κατειστάτον νομίζω.

Enimuero, inquit, quum Homerus etiam nonnullos, qui erant in exitu vita, futura prænoscere fecerit: lubet & mihi quidam quasi per oraculum significare. Fuit aliquando mecum Anyti huius filius exiguo tempore, visusq; est mihi in dolo non ignaua præditus esse. Itaque aio, non permansurum in illo seruili vita genere, quod pater ei præscripsit. Quia vero nullius virtute prædicti viri curæ commendatus est, dico futurum, ut in aliquam libidinem fœdam proruat, & in illa secordia longius progrediatur. Hæc dicens, nequaquam mentitus est. Nam adulescens hic, quum vino delectaretur, neque noctu, neque interdiu bibendi finem faciebat: actamdem nec patriæ, nec amicis, nec sibi utilis fuit. Anytus ipse propter educationem filij prauam, & amentiam suam, etiam a morte infamis est. Socrates autem, quod magnifice pro tribunali se prædicaret, inuidia contracta; magis iudices ad damnandum sese impulit. Illi equidem fatum diis acceptū obtigisse arbitror. Quippe molestissimam vitæ partem valere ius C sit, & mortis genus inter alia tranquillissimum obiit. Idem robur animi sui declarauit. Nam quum intelligeret, magis ex re sua esse, ut moreretur, quam ut diutius viueret; quemadmodum ad alias res bonas se non difficile ac tardum, ita nec ad mortem lentum molleme præbuit: immo hilariter eam & exspectabat, & obiuit. Sapientiam quidem certe, animique magnitudinem quum in hoc viro considero: non possum non eius meminisse, nec ubi meminerim, non etiam laudare. Quod si quis eorum, qui virtutis studiosi sunt, cum aliquo versatus est, qui Socrate fuerit utilior: eum ego virum dignissimum iudico, qui beatus prædicetur.